

DALPENS

arca
ARXIU DE REVISTES CATALANES ANTIGUES

ARXIU DE REVISTES CATALANES ANTIGUES

[Sota llicència Creative Commons - Marca de domini públic 1.0 Universal](#)

MEMÒRIA DIGITAL DE CATALUNYA

LA CAMPANA DE GRACIA.

DONARA AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA.

CADA NÚMERO 2 CUARTOS PER TOT ESPANYA.

ADMINISTRACIÓ, I REDACCIÓ: Llibreria Espanyola, Rambla del mitj, núm. 20, botiga. BARCELONA.

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre Espanya, 8 rals Cuba y Puerto-Rico, 16 rals Estranger, 18 rals.

LA CAUSA DEL AS D' OROS.

Lo teatro ahont se representa la gran comedia es la sala de un tribunal. En la taula s' hi asséu lo jurat: als costats lo fiscal, los acusadors y 'ls defensors: en lo banch dels acusats lo protagonista visible de la comedia, Boet; l' altre protagonista qu' es lo rey Babieca, s' ha fet invisible.

Un públich numerós ompla cada dia la sala. Los representants dels periódichs principals d' Europa, ab lo llápis als dits, escriuhen lo que senten y lo que veuhen. Y 'ls mes incréduls exclaman: «Hi ha Providencia.»

Sí: la causa carlista que fins are hipocritament s' havia presentat com la defensora constant de la fé, de la religió, de las bonas costums: que s' alabava de combatre contra la desmoralisació y l' impietat de l' época moderna, avuy á Milán, davant de un tribunal apareix tal com es, repugnant, escandalosa, perversa, desmoralisada, indecent y despreciable.

La Providencia s' ha cansat de aguantar la capa. Dos homes, lo pretendent y 'l seu secretari, don Carlos y Boet, donan mostrars de aquella decantada germanitat cristiana, omplintse mútuament de oprobri y de vergonya.

Europa, 'l mon enter contempla l' espectacle, y l' esperit méns pensador exclama: ¿Es possible que per uns sers semblants Espanya haja sostingut quatre anys de guerra civil, veyent morir milers de personas, sacrificant cuantiosos interessos, y derramant rieradas de sanch y de llágrimas? ¿Es possible que un tipo com D. Carlos tinga un sol partidari? ¿Es possible que may ningú haja pensat en fer arbitre absolut! de un país á un despreciable calavera, sense fé ni creencias, ni amor al próxim, ni cap idea moral, ni cap aspiració noble y aixecada?

Perque D. Carlos, segons las revelacions del seu secretari, no es més que un miserable, digne del major despreci.

Entaula una causa criminal contra Boet pretendent que aquest l' hi ha robat lo Toisó d' or que vá heredar del Duch de Módena.

Boet respon que 'l Pretendent estava apurat y sense diners per sostenir las sévas calaveradas y que vá encarregarli la venta del Toison, per no donar un nou escándol venentlo ell mateix. Sosté que després vá delatarlo, porque l' acusat vá negarse á tornarli uns papers que l' hi guardava, papers que 'l comprometen.

Y una vegada Boet se séu al banch dels acusats,

declarada la guerra entre 'l rey de las selvas y 'l seu secretari, comensan á sortir los drapets bruts y á rentarse la bugada.

D. Carlos es un ximple y un malvat, segons lo pinta Boet que té motius de coneixe'l.

Cobart durant la guerra, poch escrupulós sempre, mal pare y mal espós, sempre carregat d' enredos, fent l' amor á donas de teatro, entrapat fins al coll, faltant sovint á la seva paraula, deshonrant á una dona durant la guerra, viatjant en companyia de una cantant, entrant ab ella de brasset á París, es á dir á la mateixa ciutat ahont resideix la seva familia; en Boet n' ha contadas tantas, que no s' concebeix una ánima més petita y un conjunt de monstruositats més asquerosas.

A Rumania fá l' amor á una casada; lo marit se n' adona y 'l desafia. La venjansa de un marit ofés l' hi fá por y 's val de una astucia indigna per evitar un contratemp. Convé ab lo mateix marit que alsarán un' acta de que ell no ha dit res á la senyora; y 'l marit ho accepta per salvar lo seu honor; pero després los padrins declaran que no hi ha motiu pel desafío, y s' escapa de batre's.

Quant lo duch de Módena l' hi deixa 'l Toison en lo testament, comensa á dir que aquella condecoració es l' as d' oros, y ab tó burlesch y cinich exclama:

—Vull véndrem l' as d' oros del meu oncle.

Quan medita la manera de simular un robo, 's val de la pantomima de convidar á un parent mitj bobo, per ferli notar la desaparició de la joia, y quan aquest l' hi diu que ho posi en coneixement del jutje, ell calla, y després exclama rihentse'n: —¿Quin parent més bestia!

Boet declara que tot sovint s' emborratxa, y 'ls mossos de la 'onda ho confirman.

Una criada sosté que á las nits quan era á la fonda de Milán, la dona de teatro baixava al seu quarto, y qu' ell ab freqüencia pujava al quarto de la dona de teatro.

Boet ha revelat que quan no tenia diners venia títols de conde y de marqués, á quaranta franchs, y que al últim aquest títols ván caure en tal descredít que ningú 'ls volia ni per dos pessetas.

Y per aquest istil, de miserias, demanin las que vulgan.

Aquí lo particular del cas es que un home que 'l posan com un drap brut, davant de un tribunal y davant de un públich qu' escolta plè d' avidés, no 's presenti á defensarse.

L' acusat l' excita porque hi vaja y se l' hi posi al davant, y tot inútil. Lo tribunal lo cita, y no respon. Los advocats del acusat reclaman lo cumpliment de la ley, y l' héroe de Oraquieta no s' atreveix á colocarse davant per davant del seu adversari.

May s' ha presentat un cas al qual més justament puga aplicarse'l aquell conegut proverbi: «Qui calla, otorga.»

Los testimonis que ha presentat pel seu des-

cárrech cauhen en mil contradiccions, y á cada punt se desdeixen. Es un espectacle ridícul.

Los hi preguntan si 'l seu amo anava ab una dona de teatro, y no 'a negan; diuhen que no 'a sabén.

En cambi aquells testimonis imparcials que no tenen cap interés per l' un ni per l' altre, l' amo y 'ls criats de la fonda, afirman que hi anava.

Si aixó passa ab gent enterada del seu paper, ¿qué succediria si ell mateix se presentava?

De segur que llavors la confusió y la vergonya si es que n' hi queda, no l' hi deixarian dir una paraula. Per aixó s' está de presentarse.

Nosaltres, ja 'u sabén los nostres lectors, no estém per l' un ni per l' altre, per lo mateix que no som amichs de furgar entre mitj de un pilot tan inmens de escombrarias. Nos es indiferent qu' en Boet siga ó no siga 'l lladre, y surti absolt ó condemnat.

De totas maneras s' han revelat fets tant escandalosos é inconcebibles, que un tribunal superior al de Milán, lo tribunal de l' opinió pública no ha fallat ni vol fallar la causa de l' as d' oros; pero si ha fallat, y de una manera irrevocable, la causa carlista.

Es una sentència sense apelació.... Es una sentència de mort!

P. K.

AMBÉ La Campana de Gracia es lo primer periódich d' Espanya que dona ilustracions referents á la célebre causa del Toisó d' or. En lo grabat de quarta plana hi trobarán los retratos dels personatjes més principals que figuran en aquest procés que avuy escita l' atenció d' Europa.

Lo dia 14 de Juliol, París celebra la festa nacional de la presa de la Bastilla.

La Campana de Gracia, admiradora constant de la república francesa, publicará 'l dijous un número extraordinari alusiu á aquest gran aconteixement.

Aquest número estaré ilustrat pel llápis de Apeles Mestres y de 'n Joseph Lluís Pellicer.

Los obrers de Barcelona agrahts als esforços del general Prendergast tractan de regalarli una estátua representant la justícia.

Cada obrer no podrá contribuhiri més que ab un quarto.

Ja sabén lo que 's fan los obrers: la justícia conservadora no val més que un quarto senzill, y ab prou feynas.

Quan en Prendergast vá ser rellevat del càrrech de capitá general de Catalunya, llavors lo *Diari de n'Brusi*, seguint la costum, vá pegarli.

—Las autoritats militars, vá dir, no s' han de ficar en certes qüestions.

Y no 's recordava de lo molt que l' havia alabat quan tenia mando, precisament perque arreglava aquestas qüestions mateixas.

Pero ja se 'vé, lo *Diari* fá com los corps: fuig dels vius y destrossa 'ls cadàvers.

Un periódich diu:

«La fetxa del decret convocant los comicis per la renovació de las diputacions provincials podria ser una fetxa memorable en l' historia política del nostre país.»

¿Podriam saber perquè?

Més enllá diu lo mateix periódich:

«Es tant viva la corrent de l' opinió en determinat sentit, que hém arribat á duptar de si tindrà forsa pera contenir-la lo patriótic propósit de personalitats ilustres.»

¿Qué significa aixó?

Cada hu que prenga lo que se 'n vulga: lo que significa creyém nosaltres que no pot *pronunciarse*.

¿No 's recordan de que dias endarrera varen donar ja per acabada completament la guerra de Cuba?

Donchs després han vingut nous telégramas que parlan de haver sigut batuda la partida de Calixto Garcia.

Mentres tant, després del envió de la primera noticia, vá obrirse l' empréstit de Cuba, y varen ferse quartos en gran.

Lo govern fá com aquells que enmatlleven diners, dihent que tenen moltras terras á la Habana.

La Fransa ha fet dissapte de jesuitas. Un dia de aquestos ne fará de las demés corporacions no autorizadas. Bè per las nacions que 's cuydan d' escombrar la casa.

Totas aquellas amenassas de disturbis, alló que deyan 'ls jesuitas, que farian y 'ls neos los ajudarian... s' ha tornat aygua poll.

En tot Fransa vá realitzar-se l' expulsió á la mateixa hora y ab los mateixos procediments: aixó demostra la serietat de aquell govern.

Alguns jesuitas de levita contemplaven l' acte cridant: ¡Viscan los jesuitas! ¡Visca la *libertat*!

La *libertat* en llabis dels partidaris del *Syllabus*! Jo ja 'u veig: quan se 'ls apreta, desvariejan.

A Fransa un capellá anomenant Gauthier, vicari de Laprugne, vá fer un sermó sobre l' expulsió dels jesuitas, dihent que 'l govern volia matar la religió, tallar lo coll als capellans, etc., etc.

Lo tribunal vá intervenir en l' assumpto y vá posar al vicari una multa de 50 franchs.

Si aquí á Espanya possessen multas als capellans per aquest estil, casi n' hi hauria prou per saldar los pressupuestos.

A dos quartos per calumnia, 's recudaria lo suficient per mantenir als mestres d' estudi.

L' editor Sr. Saurí, ha publicat un *Manual completo de Diamantista y del Platero*. Déu ser un libre molt útil en vista de que tota la premsa se n' ha ocupat. Forma un volumen en 4.ª de 300 páginas, y 's ven al préu de 4 pessetas en la librería de I. Lopez.

Noticias de la semana: Los periódichs han dit que 'l bisbe tractava de visitar á una malalta de Pierola, y que la familia d' aquesta vá oposarshi, alegant que 'l metje havia recomenat lo major reculliment. Lo bisbe vá retirar-se dihent que l' lensaven á Déu de casa.—Al mateix poble á casa de un altra malalta vá anarhi un capellá regatejant las missas que 's deixava, accedint la malalta á aumentarlas.

Donchs vejin lo que son las cosas, aquesta última s' ha mort; y la primera ja ha entrat en un periodo de convalecencia.

A Balaguer, mentres una dona rebia sis *Campanas*, passá 'l rector, exclamant: «No prenguéu aquests paperots. ¿Qué voléu condemnarvos? L' enséculos ó creméculos.» La dona respongué que no sabia de llegir, dihent que las *Campanas* eran per un corréu ó peó que 'ls duya á un poble veí, guanyanhi un quarto per cada *Campana*. Llavors lo rector exclamá: —«Es á dir que per sis quartos vol condemnar-se! ¿Hont s' es vist estimar-se més los quartos que l' ánima!»—Y al endemá féu un sermó dihent qu' estavan condemnats no sols los

que llegian ó sentian llegir la *Campana*, sino 'ls que la miran, anyadint que 'l qui la reparteix es causa de la condemnació de moltras ánimas.

A Martorell lo rector, lo dia de S. Joan maná que 's toqués la *Marsellesa* al ofici, al alsar l' hostia. Un altre capellá vá impedirho, dihent que aixó era sacrílech. Lo rector volia tocarla en só de burla, perque 'l dia avants la música vá tocarla pels carrers.

A Torelló vá inaugurarse dias endarrera 'l centro de la Juventut católica, ab asistencia del Vicari general de Vich. Com una mostra de la religiositat que vá haverhi en tant solemne acte, basta un detall: al gé de l' estació ván escamotejarli sis pessetas.

Lo rector de Aleixar en vista de l' oposició que algunas personas de nota fan á las monjas tereciánas, vá dir en públich que la fé estava perduda y que no 's recobrará sino tornant á n' aquells temps en que 'ls homes desapareixian com per encant, es á dir: al gloriós temps de l' Inquisició.

A Sant Joan de las Abadesas lo rector vá negarse á batejar una criatura, alegant que 'l padrí no havia cumplert ab la parroquia. Lo padrí vá exigir que aquesta negativa fós feta en públich, vá preparar una música, y en lo moment en que 'l rector vá negarse á batejar, la música vá rompre l' himne de Riego, y tota la població vá enterarse de un fet tan monstruós. La criatura segueix *sent mora*, y está molt bona.

A CABRINETI

MORT A ALPENS LO DIA 9 DE JULIOL DE 1873.

Set anys, set anys han passat del jorn de la infausta mort per la santa llibertat, y encare no s' ha apagat lo teu gloriós recort.

Encare dintre del pit conservém lo foc que un dia escampares decidit, perseguint brau y atrevit la repugnant tirania.

¿Qui podrà may olvidar ton nom coronat de gloria? ¿Qui podrà may esborrar lo full qu' escrit vas deixar ab sanch en la nostra historia?

Invencible, plé d' ardor, ab la patria per bandera, desplegues ton valor sent lo castich y 'l terror de la carlinalla fiera.

Lo teu acer era 'l llamp que aixafa, mata y aplaná; ab ell, sufrint fret y fam, resseguir's pam á pam la comarca catalana.

Allí hont tú los ulls fixavas allí posavas lo péu; los soldats electricavas y á la victoria 'ls portavas ab la influencia de ta veu.

No te espantavan murallas, ni 'l grans perills t' eran frés: seré en mij de las batallas, érats l' a-sot del canallas del fuest Carlos seté.

L' agrañida Puigcerdá y cent vilas y cent pobles poden dir qui 'ls va salvá, poden dir qui 'ls va arrencá dels carlins traidors é ignobles.

Un dia, dia fatal, ton cos en lo camp quedava, y la idea lliberal perdia al geni immortal que sols per ella lluytava.

Pot-è al dar l' últim alient, en lo moment d' aña, digneres interiorment: —Moro tranquil y content; la patria ja 'm venjará.—

¡Victima ilustre! Abandona avuy la tomba gelada; surt á ostentar la corona y mira 'l pago que 'l dona nostra societat coreada.

Aquells que tú ardidament cassavas per la montanya, avuy vibuen llibrement xuc ants tranquilament la sanch de la pobre Espanya.

Aquells a qui ab decisió caussares més de un desastre, avuy reb'n sumisió d' una trista situació que 'ls va aprofitar per lastre. Y aquells mateixos vil's brassos

que la vida van robar, reben halagos y abrossos nafts ab fortissims llassos ab los que 'os volen salvar.

¡Ah! ¡Qui t' havia de di que la puríssima sanch ha'fa sols de servi para ser llessada així, entre ingratiut y fanch!

¡Com ploraria 'l teu cor si vejesis tanta farsa! ¡Si trobessis ab horror que la gloriosa mort debía tant mal pagarse!

Més no tot hom ha olvidat la memoria dolsa y cara: l' ale de la llibertat, tal com en lo temps passat, dura y bull ardent encara.

Si 'ls que més guardar deurlan respecte á la gran virtut 'l olvidan ó t' desprecian, hi ha cors hont encare hi nian sentiment y gratitut.

Mentres quedin pita honrats, mentres quedi un noble cor, sempre serán respectats los héroes grans, desencadats que per nostra patria han mort.

La idea jamay perdrá son poder mágich é inmens, y may, may s' extingirá lo recort que 'ns va deixá lo noble mártir d' Alps.

C. GUMÁ.

A tornat á ser nombrat governador de Valencia lo Sr. Botella. Lo govern será tot lo que vulgan; pero per res del mon pert la conseqüencia. Ell s' ha proposat donar *mals tragos* als valencians, y emplea sempre la mateixa *botella*.

A Valls aquest dia vá haberhi gresca completa ab motiu dels consums. Jo ja 'u veig. ¿Qué han de fer la gent de Valls? *Ballaria*.

S' ha cubert tres vegadas l' empréstit de Cuba; y 'ls conservadors felicitan al govern y no 's recordan del país que ha afuixat los quartos. Ja se sab: en aquest temps, lo govern se fuma la breva.

Y 'l país escup. Menos aquella part que traga saliva.

Un periódich neo diu qu' en Boet ha venut á D. Cários.

Un altre diu qu' en Boet es un gitano. Y are lliguin caps, y dignin vostés mateixos: ¿Qué venen los gitanos?.. Animals tratats.

Si 'l tractan malament, dongui D. Cários las gracias als periódichs neos.

Un diari de Madrid deya dias endarrera que 'l govern havia detingut á un subjecte que deya qu' era 'l *Paré Etern*. Lo govern no permet bromas d' aquesta mena. Aquí no hi ha més *Paré Etern*, que 'n Cánovas.

Un periódich carlí de Madrid, diu qu' en Boet per anarse'n ab los carlins vá escaparse de la presó, y que vá ser condemnat, no per un delicté, sino per dos ó tres no polítics, sino comuns.

Deixant apart de que 'n Boet avants del procés de l' *As d' oros* era una excelent persona en concepte dels carlins, es una confessió que no t'è préu aquesta que fá 'l periódich carlista de que D. Cários tenia al Estat Major personas escapadas de presiri.

¡Oh honradas masses carlistas!

Cosas que passen á Fransa: Se tracta de l' expulsió dels jesuitas, y alguns magistrats reaccionaris presentan la dimissió, es-tolviantse 'l govern lo treball de destituirlos.

—Tallim aquesta cama que 'm fá molt mal, deya un malat á un metje. —¡Quinas ganas! Bè, prou que caurá ella tota sola, responia 'l doctor.

LA CAUSA DE L' AS D' OROS.

Número 1. Lo rey del bunyol. (D. Cárlos.)—2. L' as d' oros del seu oncle.—3. La Sota que vá guardarli. (Baronesa de Samoggy.)—4. Acusat y rey de palos. (Boet.)—5. Advocat Brasca, defensor del Terso.—6. Advocat Dugnani, idem.—7. Advocat Ronchetti, defensor de Boet.—8. Advocat Campi, idem.—9. Parabelli, president del Jurat.—10. Lluís Carreras, corresponsal del *Diluvio*.—11. Ratés, metje del Terso y corresponsal del *Correo Catalan*.—12. La cartera de viatge en qu' estava guardat l' as d' oros.